

РЕЦЕНЗИЯ

от доцент доктор **Милен Мирчев Иванов**

на дисертационния труд на **Детелин Стефанов Димитров**

на тема **„Ефекти на миграцията върху вътрешния ред на приемащите страни“**,

представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.3. Политически науки (Публична администрация)

Данни за докторанта

Докторантът **Детелин Стефанов Димитров** е завършил образователно-квалификационната степен „Магистър“ по специалността „Право“ и е придобил професионална квалификация „Юрист“ в Академия на МВР през 1993 г.

От 2016 г. е докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Публична администрация“ на „Философски факултет“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Детелин Димитров е заемал различни професионални позиции в сектора за сигурност в Република България, които очертават и интереса му към различни важни и нерешени проблеми в сферата на националната сигурност. Професионалната му биография дава достатъчно основания да считаме, че научните му дирения са подплатени и със солидна практическа професионална експертиза.

Данни за докторантурата

Докторантурата на Детелин Димитров е в периода 2016 – 2018 г. Дисертационният труд е обсъден и докторантът е отчислен с право на защита на заседание на катедра „Публична администрация“ на Философския факултет в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, проведено на 12.04.2018 г. с разширен състав от хабилитирани специалисти. Публичната защита е насрочена, като са спазени изискванията на ЗРАСРБ.

Данни за дисертацията и автореферата

Дисертацията се състои от 187 страници, от които 250 страници научен текст и 13 страници, разпределени между съдържанието и библиографията към текста. Описани са 118 източника, от които 20 на български език, 62 на английски език, както и 35 интернет страници на български и английски език.

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд и в сbitа форма предава основните идеи и постижения на изследването.

Дисертационен труд

В увода на дисертационния труд, както е предвидено в едно научно изследване, са посочени обектът, предметът, задачите, методите и хипотезата на изследването. Много убедително е посочена необходимостта от задълбочено изследване на феномена „миграция“ в неговия съвременен контекст, и ефектите които той оказва върху сигурността и върху обществения ред поради обективно протичащи, имащи материално въздействие върху живота на хората процеси и ефекти. Както всяко научно начинание, представеният дисертационен труд има правилно определени ограничения. Дефинираните рамки отразяват авторския избор да се

подбере най-релевантния към целта, задачите и тезата на изследването инструментариум.

Теоретичната рамка на дисертационния труд се разпределя в три глави. В първата глава се уточняват понятийни и терминологични проблеми, свързани с изучаването на отражението на миграцията върху вътрешния ред на приемащите страни. Постигнато е ясното и прегледно представяне на еволюцията на понятийния апарат, свързан с миграцията и релациите му с проблемите на националната сигурност. Интерес прави и разработването на специфични индикатори, чрез които се оценяват измеренията на интеграционните политики, тъй като на европейско равнище все още няма общоприета дефиниция на понятието „интеграция”, т. е. ние не можем да дадем еднозначен отговор за степента на развитието на процеса и, респективно да дадем отговор доколко успешна или неуспешна е дадена политика. Наличието на такива индикатори ни позволява да ги използваме като репери, които да насочват политиката по интеграция към успешната ѝ реализация.

Във втората глава на изложението се прави обстоен преглед на определенията, класификациите, функциите и изследванията на миграцията, националната сигурност и вътрешния ред и връзките им с тероризма и престъпността.

Специално отбелязвам, че в тази глава присъства значителен по обем статистически материал от редица съвременни представителни изследвания, което е особено важно за аргументиране на хипотезите на докторанта. Един от най-важните изводи от тази глава, този че „основната позитивна перспектива в политиката по отношение на границите е свързана с пакета „Интелигентни граници“, чието предназначение е да модернизира управлението на границите чрез автоматични гранични проверки и чрез увеличаване на информацията за влизане и излизане, е от

изключително значение за очертаване на бъдещите мерки за кардинално разрешаване на изследвания проблем.

Третата глава очертава проблемите свързани с отражението на миграцията върху вътрешния ред в приемащите страни. Докторантът счита, че рязкото увеличаване на броя на потенциалните емигранти, т.е. при наличието на значителна разлика между населението в трудоспособна възраст и съществуващите работни места в страните на произход, налага неизбежна ревизия на имиграционните политики. За да разреши този проблем той счита, че е необходима да се дефинират два различни подхода към изучаването на демографската сигурност. Единият подход можем да определим като инструментален. При него демографските процеси се оценяват от гледна точка на техния принос при решаването на едни или други недемографски обществени проблеми и задачи, т.е. те се разглеждат като инструмент за постигане на други, недемографски цели.

В тази глава докторантът е достигнал до основните си идеи и дефинира основните научни приноси от научното изследване като се дават насоки за усъвършенстване на българските имиграционни политики, с оглед оптимизиране на ефектите на миграцията върху вътрешния ред. За доказване на хипотезите е използван значителен обем статистически данни, анализирани са симптоматични за проблема случаи, като чуждият опит е обобщен и е представен във вид на съответните препоръки за оптимизиране на българските политики в тази област.

Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение

Международната миграция с нейното сложно взаимодействие на множество социални, икономически и политически фактори и техните последици в момента заема първостепенно внимание като в националната,

така и в международната тема на деня. В последните няколко години все повече страни считат, че проблемите на миграцията са повод за сериозна тревога. В огромния спектър на направленията на обществения живот, които се регулират от дейността на държавата, миграционната политика е едно от най-сложните, противоречивите и болезнените за страната. За разлика от много други сфери, тя не засяга само отделни страни от живота на човека – здраве, образование, заетост, а тя включва тяхното комплексно преобразуване, корената промяна на условията на съществуване. Затова последствията от грешки и необмислени действия в тази политика са толкова тежки. Това показва, че знанията за теорията и практиката в тази област са все още недостатъчно добре изследван феномен, който се нуждае от сериозна научна обосновка и задълбочено научно дирене, за да се изгради стойностна и апробирана на практика теория. В България има определен брой такива научни изследвания, но те касаят само отделни аспекти на проблемите с миграцията и до сега не са разработени достатъчно комплексно и конкретно. За първи път се прави опит на такова научно ниво да се изследват и намерят връзките между миграцията и вътрешния ред на държава и ефекта, който ще оказват на цялото общество. Това показва, че авторът на дисертационния труд се ориентира добре в научната област, като е идентифицирал и разработил актуален и за науката, и за практиката проблем.

Степен на познаване на състоянието на проблема и литературния материал

Докторантът демонстрира изключително добро познаване на проблема, борави умело и компетентно с материята, като синтезира знания и научни постижения от различни науки, като общите изводи и заключения от изследването са логично следствие от извършените анализи. Библиографията е значителна по обем и ясно личи, че авторът я е ползвал

адекватно и богато в изложението и изводите, за да изясни проблема всестранно и да обоснове доказателствата си.

Съответствие на избраната методика на изследване с целите на дисертационния труд

В увода докторантът е формулирал доста общо методите, които е използвал, за да докаже хипотезите си. Той не се е фокусирал върху конкретен метод, на резултатите от който да гради доказателствената си част, а е декларирал, че ще използва комплекс от методи. Това е довело да липса на емпирична концентрация и до интуитивно прилагане на методи, което се отразява и на лаконичната на изводите и безспорността на някои от постигнатите резултати. Множеството използвани методи са довели и до излишно нарастване на обема на дисертацията. В общи линии, обаче, докторантът е успял да се справи с трудната задача са постигне синергичен ефект, използвайки декларираните методи и да постигне сериозни резултати в изследването.

Приноси на дисертационния труд

Безспорно може да се твърди, че са получени нови знания, необходими за ефективното управление на процесите свързани с миграционния феномен, който вероятно ще доведе до дефиниране на нови ценностни и институционални промени в организацията на съжителството между мигрантите и населението на държавата-приемник.

Приемам дефинираните в автореферата научни приноси към науката и практика. Според мен те отразяват постигнатото от докторанта, а получените резултати имат значение за дообогатяване на теорията и практиката, свързани с държавната политика по отношение на миграционните процеси.

Според мен, най-важните приноси моменти са тези, касаещи насоките за усъвършенстване на изучаването на ефектите от миграцията и ефективността на миграционните политики в България като предпоставка за по-добро регулиране на последиците от миграционните процеси.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Достатъчният брой самостоятелни публикации по темата на дисертационният труд, както и личният и професионален опит на автора ме убеждават, че проведеното дисертационно изследване, формулираните приноси и получените резултати, са лична заслуга на докторант Детелин Димитров.

Мнения, препоръки и бележка

Липсата на достатъчно задълбочени изводи в края на всяка глава е разконцентрирала фокуса на автора и това се отразява на заключителната част на научното изследване.

Отчитам трудността на докторанта да формулира собствените си приноси. Частта от автореферата, свързана със самооценката на научните приноси би могла да бъде разработена още по-прецизно. Приносите трябва да бъдат разделени на научни и практико-приложни, за да се очертае ясно уникалността и полезността на научното изследване. Авторът е постигнал повече от декларираните в автореферата нови знания и е редно те да бъдат отразени подобаващо.

Поради това, че методите за изследване на хипотезите не са формулирани прецизно, наблюдаваме и известен дисбаланс на главите като обем и като съдържание.

Необходимо е да се номерират източниците в библиографията.

Научните проблеми в дисертацията са изследвани широкообхватно и задълбочено, като дисертацията се отличава със строга логика на изложението, а докторантът с добра писмовна култура.

Докторантът е навлязъл дълбоко изследваната тематика и успешно ни убеждава в това чрез своя дисертационен труд.

Заклучение с ясна положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е задълбочено самостоятелно научно изследване, което отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България за придобиване на образователната и научна степен „доктор” от автора Детелин Димитров.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на тема: „Ефекти на миграцията върху вътрешния ред на приемащите страни” и съм съгласен на автора да се даде образователната и научна степен „доктор”.

22 май 2018 г.

.....

(доц. д-р инж. Милен Иванов)